

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De mortificatione Gustus. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

CAPVT SECVNDVM.

De Mortificatione Gustus.

1.6. Reu. cap. 12.

stus exteriores, saltem in publico loco, & oculis aliorum, vitandos corrigere, hoc ei per S. Brigittam monitum dedit: Ego postus in humanitate sic temperavi orationes, labores, & ieiunia mea, ut nec scandalizarentur intuentes, nec absentes offenderentur, sed omnes, qui voluissent, possent imitari verba mea, & opera, & exempla. Hac autem Domina, quam cernis mirabiles habere gestus, non est sine magna tentatione, sed nec sine remorsu conscientia: ideo consultum est ei, temperantius moderare suos, & facere ea, que facit magis in occulto, quam in publico, alioquin labor suus superuacuus, & oratio sua erunt ei minus in coronam. Si ergo gestus non mali vitandi sunt, qui pateant aliorum oculis, & in occulto tantum adhiberi solent, quanto magis illi, qui vbiq; censentur a viris prudentibus & perfectis in decori, etiam si circa res paruas & minutas versentur. Omnes sumus desponsati Christo, iuxta illud Apostoli: Aemulor vos Dei emulatione: despondi enim vos vni viro, virginem castam exhibere Christo. Atqui anima Virgo, ut ait Deipara tenetur habere tria. 1. vestes decoras, ne forte videatur a samulis Regis, si in vestibus deprehendatur aliqua deformitas. 2. debet esse morigerata iuxta voluntatem Sponsi, ne si aliquid in actibus suis inueniatur inhonestum, dehonestetur sponsus propter eam. 3. debet esse mundissima, ut Sponsus non inueniat in ea vnam maculam, pro qua contemni & repudiari possit. Et multo ante docuerat Clemens Alexandrinus, Magister bonus, non optimi discipuli Origenis. Neque in motu, neque in habitu inueniatur vnquam magni animi & excelsi dedecus. Sed vt ait S. Ambrosius; In ipso motu, gestu, incessu, tenenda verecundia, pretertim in religiosis & Clericis. Nam preclare in Codice Imperator dixit: Ipsum Monachorum nomen exposcere modestiam. Quamquam ipsa Christiani conditio id exigit. Vt enim ait Minutius Felix; Nos non tam notaculo corporis, sed innocentia ac modestie signo facile dignoscimus. Ideo cum, vt ait Apostolus, Christus Dominus sit caput nostrum & nos eius membra, sensibus nostris & membris decore vtamur. In qua Apostoli verba S. Anselmus: Serua, inquit, corpus tuum & membra ea dignitate qua decet, ne si ea quolibet leuitatis studio iniuriose tractaueris, quanto potiore premio coronaberis, si ea digne tractasses, tanto maiori supplicio subiciaris, si eis indigne abusus fueris. Oculi tui, oculi Christi sunt. Non igitur licet tibi oculos Christi ad aliquas vanitates conspiciendas dirigere; quia Christus est veritas cui omnis contraria est. Os tuum, os Christi est. Non debes, non dico ad detractiones, non dico ad mendacia, sed nec ad otiosos sermones aperire, quod ad solas laudes Dei, & ad edificationem proximi debes parulam habere. Sed vt sciamus que sint ista minuta a nobis vel fugienda, vel facienda, nunc explicanda sunt distincte, & in particulari singula. Circa particularia enim, vt ait Aristoteles, actiones versantur.

1. Cor. 11

1.2. Reu. S. Brigit. cap. 21.

27.

1.1. Offic. cap. 18.

Codi. de Episc. & Cleric. 26.

In Octauio. 1. Cor. 12.

27.

In medit. cap. 5.

1.2. Eth. cap. 7.

Mortificatione gustus, corporis compositio & cura minimorum inchoanda est. Nam, vt ait Cassianus: Primum inendum certamen est aduersus gastrimargiam, seu concupiscentiam gula. Causam huius doctrinae dat tum Cassianus, tum S. Gregorius: Neque enim ad confictum spiritualis agonis assurgitur, si non prius intra nosmet ipsos hostis postus, gula videlicet appetitus edometur.

Circa gustum his modis poteris te, propter Christum Dominum tuum exercere, moderatè ac sobriè corpus alendo. Tantum tibi iuniorum modum impone, inquit S. Hieronymus, quantum ferre poteris: sint tibi pura, casta, simplicitate moderata, & non superstitiosa ieiunia. Cibi vsus, inquit S. Basilus, eiusmodi esse debet, qui ad solam necessitatem referatur, utique vinum neque omnino respui debet, si quando valetudinis causa adhibendum sit, neque studiose nimis, si necessitas non sit, exquirendum, ac reliqua omnia eiusmodi sunt, vt necessario ad vitam vsus, non autem libidinosi voluptatibus inserviant eorum qui se ad Religionis exercere cultum. Nihil hic agam ex professo de moderatione adhibenda in cibo & potu, de qua S. Ignatius Regulas octo in libro Exercitiorum reliquit; sed tantum de mortificatione gustus: nam moderatio non ad mortificationem spectat, & voluntariam penitentiam ac liberam, sed ad virtutum temporantiam necessario in cibo & potu seruandam, & qua sine peccato liberè omitti non potest, vt bene S. Ignatius tanquam eximius Theologus, & rarus vitæ spiritualis Magister, in libro suorum Exercitiorum obseruavit. Turpe enim esset, virtum Spiritualem ac Religiosum, in cibo, & potu non ita se gerere, quæ admodum (vt inquit Galenus) viros graues, & reuerentiâ dignos decet, nam neque propter famem decet vehemens, insatiabiliterque impleri, neque propter sitim, instar sorbentium exhaurire totum calicem, multoq; minus ob edacitatem in conspectu omnium audiuus, vel placentiam, vel aliud quippiam ex delicatioribus obsoniis deuorare. Quæ tamen in re, certa omnibus mensura præscribi non potest. Alij siquidem paucioribus egent cibis, alij pluribus. Quæ in re fugiendum est Pharisæicum iudicium, quo quidem Christum Dominum postponebant S. Iohanni Baptista, quia ille manducaret & biberet, etiam vinum, hic verò parum comederet. Pro qua re, accommodata est illa doctrina vnus è Patribus antiquis, qui dicebat; inueniri hominem multa comedentem, & adhuc esurientem se continere, ne satiatur, alterum autem parum comedere, & satiari. Porro eum, qui multum comederet, & adhuc esuriens se contineret, maiorem mercedem habere, quam illum qui parum comederet & satiaretur. Salubris est etiam Abbatis Pœmenis

1

28.

1.7. Instit. cap. 3.

Cass. libi. cap. 16.

Gregor. 1. 30. mor.

cap. 26.

29.

Epist. ad Nep.

Ser. de Inst. mon.

1.7. libe.

10. ou.

Pallid.

Lauc.

34.

Addit. ante 2.

Heb.

35.

30.

1. de carat.

cap. 7.

36.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

Erina apud eundem, eodem in loco: Ego, inquit, volo Monachum ita esse quotidie parum comedentem, ut non satietur: nam biduana & triduana ieiunia vana gloria vacant. Similiter & S. Hieronymus scriptum reliquit: parvus cibus, & semper venter esuriens, triduana ieiunia praesertur, & multo melius est quotidie parum, quam raro sumere. Sunt multi, qui licet videantur multum comedere, parum comedunt, spectata naturali complexionem cibum maiorem exposcente, sed studio, eum illi negant, ut ille, de quo in vitis Patrum: Dixit Abbas Cassianus quendam senem, ad quem venerant, fecisse eos gustare, & exhortatum esse eos satiatos adhuc sumere cibum, & cum dixisset, se iam non posse respondere: ego iam superuenientibus Fratribus diversis, fecies mensam posui, & dum singulos horior, etiam ego ipse manducavi, & adhuc esurio: tu vero hic semel manducans ita satiatus es, ut iam manducare non possis: Deinde alij, comedendo ferventius orant, quam censores comestitionis alioquin, ut ille in vitis PP. de quo dixit Abbas Isaias, eum orasse, & orationem eorum ascendisse in conspectu Dei, velut ignem. Hinc inter Regulas divinitus S. Pachomio traditas per Angelum in lamina aurea incisas haec erat c. 1. Concede unicuique ut comedat, & bibat pro viribus: Neque ieiunare prohibe, neque comedere. Sunt enim, inquit Clemens Alexandrinus de ratione victus loquens, periculosa extrema; media autem bona sunt: medium autem est, quicquid non eget necessarius rebus. Memini me in Novitiatu Romano didicisse à meo Magistro, nobis omnibus hanc tradente doctrinam. Certum fore signum nos temperantiae & sobrietatis non excessisse in mensa fines, si absoluto prandio vel cana nos sentiamus dispositos & aptos ad orandum. Póderat hanc temperantiam in Anna S. Chrysostr. mus, quae de sua sterilitate sollicita, postquam comederat & biberat in Silo, constitit in conspectu Domini. Quod omnes, inquit, faciunt tempore relaxationis, illa fecit tempore deprecationis, post convivium accurrens ad supplicationem, fontes lacrymarum emisit, mentemque praese tulit sobriam ac vigilantem: ac post epulas aded intente oravit, ut donum acciperet supra naturam, solueretque sterilitatem, ac natura imbecillitatem corrigeret. Hoc igitur à feminae lucri consecuti sumus, ut sciamus & post convivium orare. Videamus nunc, quibus modis mortificandus sit nosster gustus.

Primum contentus esto cibis communibus, qui pro omnium usu parantur, nullum prorsus alium petendo, & oblatum modestè, & efficaciter recusando nisi certa infirmitas iudicio Medici, vel Superiorum aliud exigat. Et tunc iuxta monitum S. Bernardi, tanquam divinitus procuratum si super apponatur, accipe illud, hoc tamen habens animo & voluntate ut tantum, vel magis alteri apponatur. Quod si aliquis noceat, abstine ab eo, eius loco nihil pete, nihil vltro oblatum attinge: quia nunquam deerunt alij cibi, saltem panis solus, quo natura necessitati satisfacere

possis. Hoc cum omnibus sanis, & valentibus cordi esse debet; tum maximè iis, quos saeculum vili loco natos, Religioni dedit: in qua non raro tales querulosi sunt magis, quam nobilibus nati parentibus & delicatè educati. Contra illos meritò scripsit S. Hieronymus, Natus in paupere domo, & in tugurio rusticano, qui vix milio & cibario pane, rugientem ventrem saturare poterat, nunc simlam & mel fastidit: quid prodest oleo non vesci, & molestias, difficultatesque quasdam ciborum querere, carices, piper, nuces palmarum fructus, simlam, mel pistacia: Cibaria, inquit S. Basilus, quae promiscuè omnibus apponuntur, eiusmodi sint, quae cum vili pretio, tum parvo etiam negotio comparentur. Adhibenda tamen in mensa necessario vbiq; munditia est, atque elegantia, ita tamen, ut nusquam extra fines nostros egrediamur. Noster P. Thomas Sanchez inter lucta, quae pro caelesti vitâ colligebat, reliquit in scripto, post eius mortem inuento, hoc propositum: Quicquid mihi oblatum fuerit, eo solo vescar, neque vilo oleo, aut condimento pro irritando palato utar. P. Balthasar Aluarez non permittebat aliquid particulare sibi in mensa apponi, quod si quando tale quid appoveretur, illud sibi proximis dabat, erat enim vit. ca. 4. pag. 42. serè semper Superior Nostrorum, ut in eius vita scribitur. Imò si ordinaria portio melior illi contingeret, quam assidenti sibi, eam cum illo commutabat, ac de teriorem pro se accipiebat. Quod si forte caro male educata non poterit facile flecti ad grossiora, uti S. Agnes S. Brigitam docuit, subtrahenda ei esse paulatim delicatiora quaedam, sine quibus bene potest subsistere, ut necessitatem habeat, non superfluitatem. Quicunque autem sic cogitat, & faciendo conatur, quantum potest, hic & Confessor & Martyr vocari potest, quia martyrij genus est, delicias habere, & delicias non vti. Ad hoc perluadendum S. Ioannes Climacus sic loquitur: Mensa delibatio lamentanda sortu vermium illorum te admoneat, minusque delicias requires. Sed & in ipso aqua potu flamma illius sitim ne obliuiscaris, atque ita vim omnino nature facies. Quid prodest temperare ad voluptatibus, inquit S. Bernardus, & inuestigandis diversitatibus complexionum, ciborumque varietatibus exquirendis, quotidianam expendere curam? Legumina, inquit, ventosa sunt, caesus stomachum grauat, lac capiti nocet, potum aqua non sustinet peccus, caules nutrium melancholiam, choleram porri accendunt, pisces de stagno, aus de luto aqua mea penitus complexionem non congruunt. Quale est hoc, ut in totis fluminibus, agris, hortibus, cellarys reperiri vix possit quod comedas? Putate quae Monachum esse, non medicum, nec de complexionem iudicandum, sed de professione. Parce obscuro primum quidem quiesci tuae, parce deinde labori ministrantium, parce grauari domus, parce conscientia. Hanc ob causam, cum S. Macario, ut scribit Ruffinus, quidam Frater vnam detulisset, ipse, qui secundum charitatem, non quae sua sunt, sed quae alterius, cogitaret, ad alium Fratrem eam detulit, qui infirmior egritudine videbatur. Tunc infirmus gratias egit Deo pro Fratris officio, & suscepit eam, & ipse nihilominus

37. Ep. 1. ad Nepot.

38. Reg. 20. quæst. fusc exp.

39. vit. ca. 4. pag. 42.

87. 7.

Serm. 30. Cant. fin.

minus de proximo, quam de semetipso cogitans ad alium detulit, & iterum ille ad alium, & sic cum per omnes cellulas, qua longe à semetipsis erant per eremum dispersa, vna illa circumlata esset, ignorantibus eis, qui eam primus misisset, ad vltimum deseritur ipsi, qui eam miserat. Gratulans autem S. Macarius, qui tantam in Fratribus videbat abstinentiam, tantamque charitatem, ad aciora semetipsum, spiritualis vita exercitia extendit.

1.3.c.12.

Sic & S. Ignatius, vt scribit Maffæus, nihil sibi propriè apponi voluit vnquam, & grauius administrum semel puniuit, quòd vna racemum vni sibi præter ceteros attulisset.

40.

Secundò. Si ex communibus cibis allata tibi fuerit portio, vel nimium parua, vel gustui tuo non aridens, eam ne reicias, aliamue quæras. De hoc plurimum gaudeat, inquit S. Bernardus, si ei viliora quàm aliis, apponuntur. Nam reuera feliciores sunt, qui in paruitate sustentati, fuerint fortiores. Quod non erit difficile etiam ex hoc capite, si verè mendicum te reputes, Christi Domini causâ factum. Mendici enim sine delectu ciborum viuunt, præsertim cum te Regula 25. Summarij doceat, vnumquemque nostrum persuadere sibi debere, quòd, que vilissima erunt ex eis, qua domi sunt, ei tribuentur propter maiorem ipsius abnegationem & spiritualem profectum.

Specul. Monachi.

41.

Tertio, nullam profus rem, quæ non ad te, sed ad alium spectat, attinge, id enim Religiosis per votum paupertatis non licet.

42.

Maff. 1.3. cap. 12. Schott. 1.4. cap. 5.

Quarto, nunquam conquetaris ob substantiam, vel qualitatem ciborum. Qua in re excelluisse S. P. N. Ignatium, & B. Franciscum Borgiam, vitæ eorum impressæ testantur. Allata enim illis ferula, per incuriam aliorum, malè cocta, & amara, debebant sine vilo querimonie signo, imitati veteres illos Sanctos, qui similia factitasse in Vitis PP. leguntur. Per continentiam purgari non sustinent, inquit S. Isidorus Pelusiota, qui ciborum suauitatem ac delicias querunt.

1.1. epist. 120.

43.

Quinto. Si cibus non sit sufficienter sale conditus, in sale non utaris, præterquam in iis cibis, ad quorum esum ad mensam vbique adhiberi solet, vt sunt oua forbilia, raphanus & similes, Iob ipse agnoscebat hac in re mortificationem, quomodo poterit insulam comedi, & quod non est sale conditum. Vnde & sancti Eremitæ veteres, qui cætenis onusti ferreis incedebant, humi cubabant in agris, perpetuoque ieiunabant, ad panem adhibebant plerique salem, eumque secum in Eremum inferebant, vt scribit Theodorētus, & ante illum S. Hieronymus. Et S. Athanasius scribit S. Antonium solum sumere panem & sal. Et in vita S. Pachomij quamuis Palæmon die Paschatis ob diei lætitiã oleum præparatum à S. Pachomio cum oleo, gustare noluisset, comedit tamen sine oleo salem, & panem allatum. Noster Alphonsus Rodriguez Coadiutor sanctus, per 30. annos salem non comedit, quia illi valde sapiebat, vt refertur in

Iob. 6.6.

Th. hist. relig. c. 2. 11. 19. H. Pref. in Regul. Pach.

Processu Informatio pro eius Canonizatione factò. Sic noster P. Thomas Sanchez nullum acetum & salem, aut oleum, aut aliud condimentum adhibuit. Post hæc scripta inueni in S. Vincentio simile monitum. Si est tibi cibus inspiciendus, ex defectu salis, vel aliâ quacunque causâ, noli apponere sal, nec aliud condimentum, propter Christum felles, & aceto potatum, sed sensualitati resiste.

44.

Sextò, acetum non adhibe, maioris gustus percipiendi causâ, iis exceptis, quæ ex communi hominum more, sine aceto non eduntur, vt lactuca & similia. Idem iudicium fit de aliis condimentis, damnatis in Sacerdote à S. Hieronymo, ep. 2. ad Nepot. cum sorbitiunculis delicatis, & contritiis oleibus betarumque succo, nisi vel morbo, vel mortificatione, vel (quòd sæpè contingit hominibus valdè deuotis, & Diuina patientibus) excessu sancto, intimæ & non ordinariæ vnionis cum Deo, acquisitâ ciborum nausæ, vel inappetentiâ, cogeret ad excitandum appetitum, vel suppeditandum necessariè sustentationi corporis cibum, aliquid ex sale, vel aceto, vel simili liquore adhibere, sine quo non posses valdè renitente naturâ, sumere de bitam, & omnino necessariam cibi quantitatè. Hanc enim ob causam etiam rigidissimè viuentes Eremitæ sale utebantur.

45.

Septimò, Condimentis etiam iis, quibus alij communiter contenti sunt, non vtere, eorum loco nil aliud petendo, etsi vilis sit. Alphonsus Rodriguez succo malorum citrinorum cibos non condiebat, quibus in Italiâ, & aliis quibusdam Regionibus, etiam pauperes vtuntur, ob summam talium fructuum abundantiam. Salsamenta quacunque, inquit S. Vincentius, que ad oculum valent, nisi ad gula excitamentum, dimittere oportet. Et S. Bernardus: De condimentis, inquit, sufficiat, vt comestibiles sint cibi nostri, non etiam concupiscibiles & delectabiles. Sufficit enim concupiscentiæ malitia sua, qua cum vix, aut nullo modo pertransire possit ad finem explenda necessitatis, nisi per viam quantæcunque electionis, si ceperit accipere irritamenta ab eis, qui perpetuum susceperunt bellum aduersus eum oblectamenta, sunt duo contra vnum & sic periclitatur continentia. Quocirca in Apologia ad Gulielmum Abbatem, valdè persequitur condimenta irreligiosa. Tanta, inquit, accuratio, & arte cuncta apparantur, quatenus quatuor, aut quinque ferculis deuoratis, prima non impediant nouissima, nec satietas minuat appetitum. Palatum quippe, dum nouellis seducitur condimentis, paulatim desuescere cogit, & ad succos extraneos, veluci adhuc ieiunium, auidè renouatur in desideria. Venter quidem, dum nescit, oneratur, sed varietas tollit fastidium. Quis enim puras (vt eas natura creauit) epulas fastidimus, dum aliæ aliis multisariè permiscuntur, & sprevis naturalibus, quos Deus induit rebus, quibusdam adulterinis gula prouocatur saporibus, transitur minimum meta necessitatis, sed necdum delectatio superatur. Plura alia hæc de re prolequitur.

de vita spirit. c. 3.

de vit. fo. lit. col.

14.

col. 7.

Extant

Exrant hac de re præclara monita Abbatis Serapionis, apud Cassianum, vetantis, ne alios ciborum sapores quæramus, quam quibus ab exhibente condicti sunt, tribus de causis: Primò, quia mens Monachi semper debet in omni tolerantia ac paritatis exercitatione versari, & secundùm Apostolum, discere, in quibus est sufficiens esse: nullatenus enim poterit, vel occulta, vel maiora corporis desideria refranare, quisquis gustatione modica insuauitatis offensus, ne ad momentum quidem, delicias gutturis suis valuerit castigare. Secundò, quia nonnunquam enenit, vt ad horam desit illa species, quæ postulari à nobis, & verecundiam necessitati, vel fragilitati suscipiendi incuimus, publicantes scilicet paupertatem eius, quam soli Deo cognitam esse maluerat. Terriò, quòd interim soltat sapor ille quem nos adici poscimus, aliis displicere & mucimur iniuriam multis, dum nostra gula, ac desiderio satisfacere cupimus, irrogare: propter eà omni modo hæc in nobis est castiganda libertas.

Hanc ob causam S. Chrystostomus, teste Metaphraste, in eius vitâ nunquam vlla conuiuia adibat, sed solus domi comedebat, quia non libenter aspiciet aliquid, quod esset gratum gutturi, & cum voluptate fumeretur.

46. Oñd Panem sine delectu comede, quicumque obtigerit, mollem duro non anteposendo, nec è contrariis: eum verò qui obtigerit ita scinde, ne circumscindas duriorẽ ad esum, mollioribus partibus reiectis, & è contrâ, nisi debilitas dentium aliud exigat. Hoc commendat S. Vincentius Ferrerius, vt nimirum ille comedatur panis, ad quem minus sensualitas inclinatur. P. Balthazar Aluarez si quando dissimulanter, deteriorẽ panem, ac duriorẽ, sibi accipere poterat, faciebat id, anteposens molliorẽ, & meliorem assidenti sibi.

47. Nond. Extra tempora ordinaria refectiois, etiam cum facultate ne comedas, nec bibas, nec os siccum, aquâ eluendo, humectes, vt S. Carolus Boromæus, quandam è suis docuerat.

Epictetus, etsi Ethnicus, suadebat iuxta proximi Socratis, post palæstram quam sequitur vehemens sitis, frigidam aquam haustam expuere, seque de intemperantiâ anteriore ad eum modum vleisci, idque nemini euulgare, ne subrepens gloriola temperantiã vitiet.

Et Apollonius laudatus ob id ab Epicteto suis dicebat: Si voles ipse te tibi ipsi exercere, sitibundus magno estu, accipe voces plenas aquâ frigidâ, ramque rursus expue. At id te facere, nemini dixeris. Et Stobæus refert Platonem sæpè cum sitiret valde, haussisse è puteo aquam, statimque effudisse, vt appetentiã aquæ castigaret. Quod fecisse Dauidem Sacra littera testantur. Inter Regulas dictatas S. Pachomio ab Angelo extat Regula 51. talis: Si ieiunij instat dies, & sitire coeperit, bibere nõ audebit. Hinc Siluanus Abbas in Vitis PP. laudatus prouocatus in itinere à Zacharia discipulo ad bibendam aquam recusauit, cumque vrgeret Zacharias allegans sumptum ientaculum,

dixit ei Siluanus: Illa esca charitatis erat, filii, nos autem nostrum ieiunium teneamus. Quod sanè tanti faciebat S. Philippus Neri, vt dixerit: Neminem fore virum spiritualem, qui extra tempora prandij & cæna aliquid comedit, vel bibit. Et Moniali Clementiæ Bizerræ à quâ id audiui, inter 3. monita ad salutem & perfectionem eius necessaria, hoc quoque dedit, ne quicquam extra tempora communia comestiois comederet & biberet: quæ, inquit, si seraueris, etiamsi in infernam detrudereris, inde te extraham. Qui loquendi modus piè interpretandus est, vt meretur eximia sanctitas tanti viri. Præsertim cum legamus in vitâ S. Catharinæ Senensis, eius precibus, animam Matris eius, in peccato mortali mortuam, fuisse reuocatam ad vitam, & ab inferno liberatam. Quod, quomodo factum sit, aliis disputandum relinquo. P. Balthazar Aluarez hanc ob causam in cubiculo suo, nunquam voluit aliquid retinere ad indulgendum palato, etiamsi illi aliàs multa mitterentur, quæ infirmis dari curabat.

P. Thomas Sanchez, hoc quoque sibi seruandum præscriperat: circa potum aliquid relinquam, quamuis necessitati natura non satisfactum. Et de S. Francisco scribit S. Bonauentura, de aquâ frigidâ dum solis æstualet ardore, vix ad sufficientiam bibebat. Sanè S. Rex Dauid, magnâ licet siti æstuans, allatam sibi aquam à cisternâ Bethleem gustare noluit, sed Deo eam libauit.

Hunc imitatus S. Thomas, cum ipsi naufeabundo & infirmo allati essent haleces, quos expectierat, diuinâ virtute ex sardis facti, noluit eos in cibum fumere: vt scribit in eius vitâ Surius. Hoc spiritu ducti veteres illi Monachi, de quibus hæc Cassianus scribit: antequam, vel postquam legitimam, communemque refectioem percipiant, summâ cautione seruat, ne extra mensam quicquam penitus cibi ori suo indulgere præsumant: vt incedentibus per hortos & pomaria, cum passim, blandèque per arbores vendentia poma non solum se obiciant pectoribus transeuntium; verum etiam strata per terram, conculcanda pedibus se offerant, atque ad colligendum parata, facile ad consensum concupiscentiæ illicere valeant insuentes, & opportunitate vel copiâ, quamuis districto atque abstinentissimos, ad sui desiderium prouocare, sacrilegum ducatur, non modò quicquam de his degustare, verum etiam manu contingere. Quod etiam valde commendans alibi ait, extraordinariam ac furtiuam cibi refectioem, vel plagis emendari solitam, vel expulsionẽ purgari. Quod etiam à S. Isidoro Hispanensi sub graui vetitum pœna legitur: Nullum, inquit, esus furtiuus contaminatio polluat: aut impudens, vel priuatus, extra communem mensam appetitus, excommunicationis enim sententiæ subiacebit, quisquis occultè, vel extra mensam aliquid degustarit. Hoc etiam S. Augustinus sanxerat. Quando quis non potest ieiunare, non tamen extra horam prandij, aliquid alimentorum sumat, nisi cum ægrotat. Et S. Benedictus. Nullus præsumat ante statutam horam,

48. 1.3.c.10.
49.
50. c.5.vitæ.
51. 2.Reg.25.
16.
52.

ycl

vel postea, aliquid cibi, vel potus sumere.

53. *Decimo.* Accepta licentia in solennioribus anni diebus, quando plura quam tria cibaria dantur, a quarto abstine. Valde Deo placet in copia ciborum abstinence ab illis, & circa illos. Ideo cum in Monasterio S. Pachomij, eo absente per duos ferè menses, cocus Fratibus non coxisset, olera, uti imperarum & solitum erat, tum quod illis, ex abstinence amore, Fratres non vescerentur, unde iactura pauperatis, si coquerentur non comedenda, tum ut eo tempore Fratres vacarent pluribus perlythis textedibus; S. Pachomius visitans illud Monasterium, re intellecta perlythos quingentos eo tempore contextos combussit. *Quatenus, inquit, cognoscatis, quam perniciosum sit, Patrum instituta conuellere, que pro animarum salute prouisa sunt. An ignoratis quod gloriosum sit semper abstinere presentibus? Nam si quis ea re, que est in eius potestate, diuinâ consideratione se continet, magnum consequetur à Domino primum: ab ea vero re, cuius licentiam vtendi non habet, quadam poscitur necessitate cohiberi, & ideo propter abstinence coactam atque inutilem frustra necetur expectare mercedem: denique cum plures esca apposta fuerint, si Fratres parcus his vtuntur propter Deum, sibi maximam spem reponunt. De cibis autem, quos non vident, nec eis ad percipiendum vlla facultas tribuitur, quomodo pro parsimonia premium concedetur? Ideoque propter exiguos sumptus, tanta fratrum non debet intermitteri commoditas. Maior quippe est continentia: virtus his abstinere, quæ in oculis habentur & in manibus, inquit Rufinus, scribens vitam Ammonis Abbatis. Et supra vidimus iudicio S. Agneris apud S. Brigitam, talem abstinence in medio ciborum non gustatorum, esse martyrij quandam speciem.*

lib. 2. c. 3.
vit. PP.

54. *Vndecimo.* Ex iis, quibus quotidie vesceris sine vlla licentia potes vnum bolum relinquere, ad quem magis appetitus propendet. Quod etiam circa panum varietatem suadet S. Vincentius, ut nimirum ille comedatur, ad quem minus sensualitas inclinatur. Hoc sepius etiam secularibus in honorem pueri Iesu commendantem, in publicis concionibus, audiui nostrum P. Bernardum Comagum magnâ sanctitatis opinione clarum, viuum & mortuum, in Domus Professæ Romanæ templo, Apostolico feruore & spiritu, & cum magno auditorum fletu, ac fructu concionantem. Sic & Balthasar Aluarez optimum bolum relinquebat, dicens: *Decere eum Deo relinquere.*

vitæ c. 4.
pag. 42.

55. *Duodecimo.* Potes, uti faciebat Nolter P. Bernardus Comagus (si Superior permiserit) amarâ aliquâ herbâ occulte cibo admixtâ, eum tibi reddere minus lapidum. Sic S. Franciscus teste S. Bonaventurâ, admissa cocta cibaria aut conficiebat cinere, aut condimenti saporem admixtione aqua, ut plurimum reddebat inspidum. B. Clara de Montefalco, obsonia, per sussa aqua reddebat sibi insipida. teste Baptista Pergilio in eius vitâ. P. Balthasar

1. par. c. 7.

Aluarez cum ægrotaret, quo maiore inappetentiâ, & fastidio laborabat, eò maiorem vim sibi inferebat, ut quod apponebatur, comederet. Quia ipsa cibi sumptio tunc erat gustus mortificatio & cruciatus. Potiones & purgationes ex pharmacopæo sumebat cum morâ, & paulatim vsque ad vltimam guttam, imò verò in ipso ore vltimam partem retinebat, quasi illud abluens, ut sic potionis amarâ acerbissimam, diutius degustaret. Ægrotanti semel apposuerunt pullum non apertum, sed plumis tantum ablatis coctum, & quamuis ingratiſsimum haberet saporem, comedit tamen ex eo, ut se mortificaret, donec idem ille, qui apposuerat id aduertens, ex mensâ abstulit. Sed has omnes mortificationes ita facere studebat, ut nullus aduerteret, ut sic honorem & opinionem fugeret, quam homines de se mortificante concipiunt.

57. *Decimotertio.* Potes à quibusdam cibus suauibus vitæ perpetuò abstinere, sine quibus sustentari potest vita, citra vllum incommodum, tantum gulæ appetitum per talem abstinence mortificando. P. Balthasar Aluarez, quando cibus ipsi aliquis bene sapiebat, statim à se remouebat. Nolter P. Thomas Sanchez cibos deliciares ab amicis ad Collegium missos, uti sunt ex saccharo, & melle confecti, item gallinarum pullos, nunquam gustauit. Sic P. N. Bernardus Comagus perpetuò abstiniuit ab esu ficuum recentium, quos vehementissimè eius natura appetebat. Et cum interrogaretur, cur eas non comederet, occultans virtutem, dicebat, sibi nocere esum earum, sed mihi candidè dixit, se id facere sui mortificandi studio, & pernoctamentum, se intelligere spirituale, quia si eas comederet, meriti materiam perderet. Sic sancta illa Virgo Craconiensis Barbara Langouia, miris Dei donis illustris, perpetuò ab esu fructuum recentium abstinuit, eandem ob causam, ut & S. Nicolaus Tolentinus, nunquam pinguia, nunquam carnes, poma, ova, & pisces, siue lanus, siue ægrotus comedit. Sic B. M. Magdalena de Pazzis etiam in pueritiâ, non sumebat ientaculum, & in summo æstu nullo fructu refrigeratiuo utebatur, uti alij domestici faciebant. Quod adeò Deo placuisse, scribit P. Virgilius cap. 5. Ceparius in eius vitâ, ut post 24. annos (scilicet 1595.) Deus ei reuelauerit, propter hanc mortificationem gulæ, preparatam ei esse mensam in cælis plenam pretiosissimis cibus. *Vesit quidem omnibus cum gratiarum actione, inquit S. Diadochus, que ad vescendum & bibendum adhibentur, non pugnat cum Regula scientie. Abstinerè tamen libenter à suauibus, & à multo cibo, maxime discretionis & scientie est: tamen si, que in hac vitâ sunt iucunda, & dulcia, nunquam possumus iucundè respicere, nisi Dei dulcedinem in omni sensu cordis, ac omni plenitudine eius degustemus. Magnorum fit meritòrum accessio per abstinence à talibus rebus, etiam*

mo.

modicis. Dei causa susceptam. Nam, ut ait S. Gregorius Nazianzenus: Nihil eorum, quae Deo offeruntur, tam parum est, quamuis etiam minimi momenti sit, quamuis longè infra ipsius dignitatem, quod non omnino accipiat, gratumque habeat.

Decimoquarto. Ad hanc gustus mortificationem pertinent actus illi heroici S. Catharinae Senensis & S. Francisci Xaverij, & aliorum nonnullorum, qui diuinitus impulsu saniem ex aliorum fætidis vlceribus manantem exuerunt, instat dulcissimi lactis. Eodem spiritus feruore accensus P. Bernardus Comagus, sui mortificandi studio propter Dei amorem (vni ipsemet mihi narrauit) ea humani corporis comedite excrementa, ab quibus nostra omnium abhorret maxime natura. Quandoque verò folia amara, & spinosa ex domestico hortulo decerpita, ita terèbat dentibus, & labijs, ut ex cruentatis labijs proflueret sanguis. Quae mortificationes gustus, dum volente Deo, & Superioribus probantibus adhibentur, quantopere Deo placeant, duobus demonstrabo exemplis. Primum legitur in Vitis Patrum, de quodam ministro Senis vlcerosi, cuius cum vulnus, saniem fetidam effundens, lauisset & aquam illam, quae illud abluerat, ad potum suum reseruasset, nec à Senè etiam rogatus, vellet discedere, eiusque factorem toleraret, Deus hanc ministri charitatem, & sui victoriam commendatam esse volens, fetidam illam aquam, & purulentam, in purissimam conuertit, Senemque illum inuisibili medicina sanauit. Sic B. Ludouicus Bertrandus, nobilissimi Prædicatorum Ordinis decus eximium, magnus, dum viueret, nostræ Societatis amicus, & Patronus, cum sumpto apud quendam ciuem, ad quod inuitatus fuerat, prandio, repente adductæ Sperantiae Assentiæ, Virginis Valentinae, vlcera, saniem & factorem intolerabilem emittentia à strumis (quas ne quidem Rex Gallia, quem adierat, suo contactu sanare potuerat) linxisset, & saniem exuisset, ac deglutisset, illico Virgo illa sanata fuit, abcessit factor, vlceraque sunt desiccata, uti Romæ legi in Relatione Rotæ Auditorum, pro eius Canonizatione Paulo V. Papæ oblata.

Decimoquinto. Siquid tibi in mensa defuerit, tace, non pete, erit enim hoc materia lucri caelestis. Ideo P. Thomas Sanchez inter propofita scripta, post eius mortem inuenta, hoc quoque posuerat. Si contingat Ministrum mensa, me trahere, hoc solum à Deo petam, ut mei omnino obliuiscatur. Hoc mortificationis affectu plenus P. Balchazar Aluarez, cum semel in hospicio quodam, vix aliud ad comedendum haberet, quam vnum onum, studio permisit cadere in terram, cum aliquo indicio, quasi inaduertenter cecidisset, ut etiam in illo exiguo cibo mortificaret.

Decimo sexto. In potu valde cauendus excessus vi & in cibo, seruandus est mos piorum Christianorum veterum, de quibus Tertullianus

scribit: bibitur, quantum pudicè est vtile, ita saturantur, ut qui meminere etiam per noctem adorandum sibi Deum esse. Quamquam hoc non tam ad mortificationem pertinet, quam ad temperantiam, uti obseruauit N. S. P. Ignatius, in libro Exercitiorum suorum. Huc spectat cibus modicus & parcus. Quem tanti fecit S. Hieronymus, & alij Sancti, ut ille scriptum reliquerit: Parcus cibus, & semper ventris esuriens, triduanus ieiunij præfertur, & multò melius est, quodis die parum, quam raro sumere.

Decimo septimo. Ita comede, ut quamuis non deneges, quod necessarium sit nutriendo corpori, ne in Dei laboribus pro debilitate deficiat, omnem tamen famem non exple, & ita discede à mensa, ut adhuc sine oneratione ventriculi cibum posses capere. Non contemnenda est hæc gustus mortificatio. Nam S. Pachomius Deo gratias agens pro beneficiis sibi præstitis ait: Tu nosti Domine, quia ex quo suscepi hunc habitum Monachi, nunquam satiatus sum pane & aqua, vel qualibet creaturâ aliâ, quam fecisti: Sic alter Senex in Vitis PP. dixit: Ex quo factus sum Monachus, non sum satiatus, neque pane, neque aqua, neque somno. S. Macarius per 20. annos, neque pane, neque aqua, neque somno se satiatum fuisse prodidit. Asserens panem in pondere se comedisse, & aquam in mensurâ bibisse. Hoc est, quod S. Bernardus Fratribus de Monte Dei commendauit. Mensam tuam per se satis sobriam, sobrietas tua perornet. Et cum manducas, nequaquam totus manducas, sed corpore tuo suam refectiorem procurante, mens suam non negligat, sed de memoriâ suâ vitalis Domini, vel Scripturarum aliquid, quod eam pascat, meditando, vel saltem memorando secum rumina & digerat. Sed & ipsa necessitas, non seculariter, non carnaliter expleatur, sed sicut conuenit seruo Dei. Obseruandus est ergo sumendi modus, ut non effundat, qui comedit, super omnem cibum animam suam, tempus, ne ante horam, qualitas, ut quibus vitur communitas Fraternalitatis, exceptâ causâ manifesta necessitatis.

Decimo octauo. Etiam cibus vilibus, & crassis vescaris, sine auaritate, & desiderio voluptatis, quam aliqui maiorem in iis sentiunt, quam in cibus delicatis. Ex cibus, inquit Clemens Alexandrinus, ij sunt aptissimi, quibus ex se vti licet absque igne, secundi autem, qui sunt frugaliore, ac viliores. Negat Epicurus, inquit Cicero, tenuissimo victu, id est, contemptissimis cibus, & potionibus minorem voluptatem percipi, quam rebus exquisitissimis ad epulandum. Porro ut S. Gregorius docet, non cibus, sed appetitus in vitio est. Et ut ait S. Basilius, gula vitium non in escarum copia natura sua vim positam exercere nouit, sed in voluptate atque gustu, licet modicè admodum (addo & vilibus & crassis escis) vtare. Hinc à S. Augustino laudantur ij Monachi, qui concupiscentiam coërcebant ne se profunderent in ea ipsa, quæ sunt vilissima. Hinc SS. PP. etiam nimia aquæ potum tanquam intemperantiæ actum, & libidin-

Add. 10. a. Hebd. Ep. 10 Ad Furi. c. 4.

Tr. de vit. folit. col. 14.

64. lib. 2. pag. dag. c. r.

65. Ser. de ab. dic. resu.

59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

lib. 1. pz.
dag. c. 1.

nis incentiuū seuerē damnant, etsi aqua vile sit potioris genus, & frigidum. Damnat Clemens Alexandrinus, si quis ita cibū se impleat, ut amba maxilla simul insensur & vorans sudet, monetque, ut quae apponuntur, honestē ranganur & manus, barbaque & mensa, seu lectus, seruetur impolluta, facies huc illucque non versetur, ne quis inter comedendum plenis maxillis loquatur voce indecorā, & non satū expressā, ac significante: & ne simul edatur ac bibatur.

66.

Decimonond. Etli adhibendae sunt mortificationes in cibus & refectione corporis, supra explicatae, vitanda est tamen excessiua mortificatione, per quam parum comedendo aliquis vitam decurrit. Nam etsi aliqui doceant id licere, & graues authores citati à Rodericio & à Nigronio, inter quos est Vasquez, Lessius, & Azor, tamen, qui Dei beneficio experitur se benē viuere, & Deo feruenter seruire, raroque peccare, & semper perfectiora eligere, & ardere desiderio propagandae quam maximē diuinā gloriae, illudque factis demonstrare in oblati, & vltro quae licis occasionibus, tali non suaderem vitam per subtractionem rerum necessariarum, & commodarum minuere, sed in simplicitate propter Deum seruare Christi monitum datum S. Gertrudi: *Mihi quidem ad hoc oblatum erat vinum myrrhatum cum selle mixtum, quod citius morerer, sed desiderium multa patiendi pro homine retraxit me, ne biberem. Tu verò ē diuerso in eodem amore sume omnia necessaria, & commoda, ut per ea in seruatio meo diuitius vna conferueris.* Ideo S. Philippus Neriū aegre tulit (ut ab eius familiaribus audiui) quod S. Carolus Borromaeus exiguo cibo extraordinariē & inauditis ferē aliās ieiuniis, vltus sit vitam suam decurtasse, adeo Dei Ecclesiae necessariam.

Nigria
Reg. 17.
com. nu.
16.Vasq. 1. 2.
q. 96. disp.
162. ca. 4.
num. 25.li. 4. c. 23.
pag. 347.
in lū. di.
vīn. pict.

CAPVT TERTIVM.

De Mortificatione Tactus.

67.

Primò. Huc spectant diuerberationes membrorum flagellis, quas disciplinas vocamus, quae mortificatio fuit in vsu ferē omnium Sanctorum. S. Dominicus tres quavis nocte, & quidem flagello ferreo, seu catenā ad effusionem sanguinis se caedebat, semel pro existentibus in Purgatorio, aliā vice pro existentibus in peccato mortali, tertio pro seipso. S. P. N. Ignatium suae conuersionis initio ternam quotidie adhibuisse carnis verberationem, & 7. orationis horas, scribit Ribadeneira. S. Xaverium etiam in itineribus hoc in moribus habuisse, ait Turfelinus. B. Borgia adeo leniebat in se, ut ob vulnera tergo flagellis insicta caro cruentata putresceret. ut omittam alios innumeros ē Societate nostrā pie contra se crudeles. Sanē qui pœnas purgatorij aut euadere, aut magnā ex parte minuere vellent, quotidie dum sanus est, potest tales pœnas de se sumere. Neque valetudini hoc nocere,

1. 1. c. 1.

docet debiliū experientia, eorum quoque, qui rupta pectoris venā non semel sanguinem expuere, & tamen aliquoties quotidie sardiu se flagellant. Tales erant nostri illi, quorum mentionem facit P. Luduicus de Ponte in vitā Balthasar Aluarez, qui bis in die, manē scilicet & vesperi, disciplinas faciebat, & vnamquamque vltra horā quadrantem: in Triclinio etiam per vnum aut duo Miserere disciplinis se caedebant. Sed P. Aluarez adeo seuerus quotidie in toto corpore, à pedibus vsque ad caput disciplinas faciebat, ut tyrones Medinae per modum exaggerationis dicerent, quod faceret tremere totum illud latūs domus, in quo illas faciebat, fuitque opus, ut Prouincialis illi terminum praescriberet, & limitem: & Confessarij aduertentes, quod ex malā corporis tractatione sensum minueretur, & confumeretur, iusserunt eum omnia moderari. Idem de nostro P. Stephano Tuccio scribitur in Societatis Annalibus.

68.

Secundo. Cilicium, suam quoque commendationem habet, siue ē pilis equorum, siue camelorum, siue ē catenulis, vel laminis ferreis. Quali vsu B. Petrum de Alcantara scribit S. Teresa in vitā suā. Suaferim ego catenulis ferreis lumbos constringere, nam & maiorem adferunt carni dolorem, quam cilicium ē pilis, & munditiam conseruant magis, & non reddunt hominem ita ineptum ad opera ordinaria, vegeto animo, & corpore praestanda, ut facit cilicium ē pilis contextum, quo tamen multos Sanctos vsos legimus.

Sunt alij modi non minūs carni molesti, etsi fortē minūs frequentati, & quidem faciliores, & tunc quoque adhiberi possunt, cum non possunt primi illi, vel ob itinera, vel ob causas. Quanquam nec itinera impediunt à gestatione cilicij.

69.

Tertio. Mofcarum inprimis morsus, item culicum, item pulicum tolerati, molestissimum incutunt sensum doloris tactui. Calices noster P. Realinus fronti vel faciei insidentes, & sanguinem sugentes non abiebat, uti ab ocularo teste audiui. Idem scribitur de P. Nostro Alphonso Rodriguez: Noui ego homines in Societate, quibus Deus post non impeditos per plures hebdomadas diurnos pulicum morsus, eo tempore, quo acrius mordere solent, admirabilia virtutum heroicarum dona concessit, valde rara, per multos annos frustra alias expetita.

70.

Quarto. Si genuflexus totam horam Meditationis & examina peragas, sine villo fulcro, non tergi tantum, sed ne quidem pectoris, & manuum, & vltius lateris. Ita orabat vltimis vitae annis, propē octogenarius flexis genibus in medio cubiculi P. Bernardinus Realinus. Quē situm corporis cum spiritus feruore coniunctum & Beatissima Virgo Maria cum puerulo Iesū